

Judikatura k procesním úkonům účastníků

Obsah

Judikatura k § 42	2
Judikatura k § 43	9
Judikatura k § 79	12
Judikatura k § 95	17
Judikatura k § 96	18
Judikatura k § 97	19
Judikatura k § 98	20
Judikatura k § 99	21
Judikatura k § 153a	22

Judikatura k § 42

k odst. 1

Dokázat zaslání telefaxového podání lze i jinak, nikoli tedy pouze jen potvrzením, které fax vytiskne po každém odeslání jednotlivé faxové zprávy. (I. ÚS 463/03)

2. Učiní-li účastník řízení podání telegramem, není - z hlediska posouzení jeho včasnosti - rozhodný okamžik, kdy byl telegram „dodejnou telegramů“ zpracován a následně doručen soudu, nýbrž okamžik, kdy byl telegram odevzdán poště. (NS 20 Cdo 1973/2001, C 1163 – Soubor)

k odst. 3

V ustanovení § 42 odst. 3 o. s. ř. je stanoveno, že podání k soudu může být učiněno i telefaxem, přičemž je zapotřebí toto podání ve lhůtě 3 dnů doplnit předložením jeho originálu. Pokud je takto stanovený postup dodržen a soud jej nerespektuje, znemožní tak navrhovateli účinně se domáhat ochrany svého práva a porušuje tak základní právo navrhovatele zakotvené v čl. 36 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod. (III. ÚS 237/97)

Pokud soud první instance písemné odvolání omylem považoval za kopii faxového odvolání a nezaložil je do spisu, fakticky znemožnil, aby o odvolání stěžovatele bylo jednáno u soudu druhé instance. Proti tomuto postupu soudu nemohlo být rozhodováno ani v dovolacím řízení. Pochybení soudu první instance nemohlo být napraveno a pro stěžovatele, bez jeho zavinění, byl proces jako celek nespravedlivý. Případ přesahoval vlastní zájmy stěžovatele a bylo konstatováno porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(I. ÚS 440/99)

Problematikou podání učiněných telefaxem se Ústavní soud zabýval již opakovaně. Například v nálezu sp. zn. III. ÚS 237/97 Ústavní soud upozornil, že pokud je postup stanovený § 42 odst. 3 o. s. ř. dodržen a soud jej nerespektuje, znemožní tak navrhovateli účinně se domáhat ochrany svého práva a porušuje tak základní právo zakotvené v čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 9, nález č. 152). Jak Ústavní soud dále dovodil, v případě, že v soudní evidenci nelze najít faxové podání, nemůže být stěžovateli, jako účastníku řízení, tato skutečnost přičítána k tíži a je proto nutno, jsou-li pro to dostatečné důvody, vycházet z presumpce, že (s přihlédnutím k běhu lhůty a k předložení originálu) bylo podáno včas (viz např. nález sp. zn. III. ÚS 329/2000, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 20, nález č. 176; srov. také nález sp. zn. I. ÚS 460/97, Sbírka nálezů a usnesení, sv. 12, nález č. 114). Obdobně rozhodl Ústavní soud i v nálezu ze dne

17. 1. 2006, sp. zn. I. ÚS 463/03. Tyto právní závěry jsou v podstatné míře aplikovatelné též v přezkoumávané věci a postačí na ně tedy odkázat. Ústavní soud dále vycházel z toho, že neexistuje právní povinnost dokazovat zaslání telefaxového podání jen jedním určitým způsobem. (I. ÚS 548/03)

V návaznosti na dosavadní judikaturu Ústavního soudu lze konstatovat, že k porušení práva na poskytnutí soudní ochrany (a v konečném důsledku k porušení práva na spravedlivý proces) dojde především tehdy, jestliže by stěžovateli bylo upřeno právo domáhat se svého nároku u nezávislého a nestranného soudu. Taková situace v posuzovaném případě nastala, protože obecné soudy evidentním pochybením nezařadily faxem doručené dovolání do spisového přehledu, čímž stěžovateli upřely možnost, aby jeho dovolání bylo meritorně posouzeno. (I. ÚS 696/05)

Povinnost stěžovatele uvedená v § 42 odst. 3 občanského soudního řádu, tedy písemně doplnit své elektronické podání do tří dnů, se nevztahuje na podání v elektronické podobě, jestliže je k němu připojen uznávaný elektronický podpis dle ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a změně některých dalších zákonů. (IV. ÚS 319/05)

V dané věci obecné soudy, které zcela pominuly faxové podání stěžovatele, řádně a ve lhůtě potvrzené jeho originálem (odvolávající předchozí zpětvzetí návrhu), a nezhodnotily tak skutečnost, že soudu byla v týž den stěžovatelem podána dvě vzájemně si odporující podání, a bez dalšího rozhodly o zastavení řízení, neposkytly právům stěžovatele dostatečnou ochranu a porušily tak čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. (IV. ÚS 312/01)

Nedoplní-li dovolatel své dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu učiněné telefaxem předložením jeho originálu nejpozději do tří dnů od jeho odeslání, odvolací soud k takovému podání nepřihlíží. Pro posouzení včasnosti dovolání je za této situace rozhodné, kdy dovolání učiněné písemně bylo podáno u soudu nebo odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit (např. poště). (NS 2 Cdon 737/96, SoJ 81/ 97)

k odst. 4

a) náležitosti podání obecně

I když je třeba i u změny žaloby ze strany žalobce dodržovat podmínky ustanovení § 42 o. s. ř., je u těchto podání, s nimiž jsou spojeny hmotně právní účinky, třeba důsledně trvat na neprodleném postupu soudu podle § 43 odst. 2 o. s.ř. a jeho následném bezodkladném rozhodnutí o připuštění nebo nepřipuštění změny návrhu, neboť jen takový postup odpovídá „stanoveným postupům soudu“ ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. (IV. ÚS 157/02)

Konanie o žalobe, ktorá nemá náležitosti v zmysle ustanovenia § 42 O. s. p. nemožno zastaviť z toho dôvodu, že medzitým bola so žalobcom spísaná (pod inou spisovou značkou) riadna žaloba, o ktorej bude v konaní rozhodnuté. (NS 1 Cz 47/73, Sborník IV,)

1. Soud neodňal účastníkovi možnost jednat před soudem, jestliže jeho podání, které obsahovalo jen označení účastníků řízení a označení věci bez vyličení rozhodujících skutečností a formulace žalobního petitu, nepovažoval za řádné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu. (NS 25 Cdo 732/2001 C 1619- Soubor)

I. Ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. vymezuje náležitosti žaloby po obsahové stránce. Tyto náležitosti je třeba v žalobě uvést takovým způsobem, aby z jejího obsahu jednoznačně vyplývaly, popřípadě aby je bylo možné bez jakýchkoliv pochybností z textu žaloby dovodit. Nezáleží však na tom, v jakém pořadí nebo uspořádání jsou v žalobě uvedeny.

II. Pro neodstranění vad žaloby lze žalobu odmítnout jen ohledně toho ze samostatných nároků, jehož se týká vada, bránící dalšímu pokračování v řízení (§ 43 odst. 2 o. s. ř.). (NS 29 Odo 421/2002, SoJ 210/2002)

b) označení účastníků

Jestliže označení žalovaného účastníka řízení neumožňuje spolehlivě dovodit, zda účastníkem řízení měla být jako podnikatel fyzická nebo právnická osoba, což je nutný předpoklad k tomu, aby bylo lze hodnotit způsobilost být účastníkem řízení, neboť tato je upravena rozdílně pro osoby fyzické na jedné straně a pro osoby právnické na druhé straně, je na místě vyzvat žalobce k odstranění vady jeho podání, spočívající v nesprávně resp. neúplně označeném řízení, postupem podle § 43 o. s. ř. (II. ÚS 79/95)

Oprávněný je povinen označit se v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí způsobem odpovídajícím ustanovením § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř., i když takové označení neodpovídá jeho z hlediska správnosti a úplnosti vadnému označení ve vykonávaném rozhodnutí.

Vady v označení účastníků řízení v rozhodnutí, o jehož výkon jde, nejsou na újmu jeho vykonatelnosti, je-li možné z něj bez pochybnosti dovodit, komu bylo přiznáno právo nebo uložena povinnost. (R 25/2002)

Jestliže obchodní firma žalovaného obsahovala označení družstvo, pak skutečnost, že k obchodní firmě nebyl připojen dodatek označující právní formu žalovaného (družstvo), nepřekážela řádné identifikaci žalovaného jako družstva; nešlo o vadu žaloby, která bránila pokračování v řízení. Nebránila-li skutečnost, že žaloba neobsahovala údaj o sídle žalovaného, soudu prvního stupně se žalovaným v řízení jednat (doručovat mu soudní písemnosti), pak absence tohoto údaje nemohla být důvodem pro odmítnutí žaloby dle § 43 odst. 2 o. s. ř. Obsahuje-li žaloba určitá, byť z hlediska své projednatelnosti nedostatečná, skutková tvrzení, pak výzva formulovaná jen tak, aby žalobce

doplnil žalobu tím, že uvede skutková tvrzení, o která opírá svůj nárok, není řádnou výzvou ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř.; neobsahuje totiž řádné poučení žalobce o tom, v čem spočívá vadnost stávajících (v žalobě obsažených) tvrzení. (R 1/2004)

V případě fyzické osoby - podnikatele má způsobilost být účastníkem soudního řízení tato, která se označuje svým jménem a příjmením (§ 19 a § 79 odst. 1 o. s. ř.). Je-li v žalobě účastník řízení, kterým je fyzická osoba-podnikatel označen ve smyslu § 9 odst. 1 obch. zákoníku pouze dodatkem svého obchodního jména, aniž je uvedeno její jméno a příjmení, nemá takto označená osoba způsobilost mít práva a povinnost a tedy ani způsobilost být účastníkem řízení.

Pokud však ze žaloby není dostatečně jasné, kdo je označen jako účastník řízení, popř. provedené označení je jinými částmi žaloby zpochybňováno, je soud povinen podle § 43 odst. 1 o. s. ř. vyzvat účastníka řízení, aby tuto vadu žaloby odstranil, vč. poučení, jak je třeba opravu provést. (NS Odon 8/95, PaP 4/1996)

I. Vada žaloby může mít původ i v tom, že žalobce v rozporu s požadavky § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř. identifikuje žalovanou právnickou osobu zástupně, pomocí jejího organizačního článku (orgánu).

II. Předpokladem závěru o nesprávném označení právnické osoby je, že organizační článek (orgán) nezaměnitelně identifikuje konkrétní právnickou osobu, jejíž určení přiměřeně (byť i nepřímou) vyplývá z ostatních částí žaloby, zejména z vylíčení rozhodujících skutkových okolností. O nesprávné označení tak půjde především tehdy, jestliže v důsledku logického a věcného rozporu mezi označením žalovaného, prostřednictvím údaje o organizační složce (orgánu) právnické osoby a ostatními v žalobě uvedenými skutečnostmi, vyvstává pochybnost o tom, kdo je žalován. (NS 3 Cdon 1220/ 96, SoJ 48/1997)

Není důvodem k postupu podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř. nebo podle § 43 odst. 2 o.s.ř., označil-li žalobce v žalobě účastníka řízení (společnost s ručením omezeným) tak, že v názvu, pod kterým je zapsán v obchodním rejstříku, uvedl místo malých velká písmena, a užil-li k označení jeho právní formy jinou zkratku, než která byla zapsána do obchodního rejstříku, jestliže jde o zkratku, kterou zákon jako ekvivalent pro označení společnosti s ručením omezeným výslovně připouští (§ 107 obch. zák.). (NS 2 Cdon 600/97, SoJ 75/1998)

Jestliže úprava v označení dalšího žalovaného mohla vést pouze k identifikaci toho subjektu, který již účastníkem řízení (žalovaným) od jeho počátku je, pak tím, že soud řízení vůči tomuto dalšímu žalovanému zastavil, aniž postupoval podle § 43 odst. 1 o. s. ř., nemohla být žalobci způsobena žádná procesní újma. (NS 20 Cdo 326/98, SoJ 172/1998)

I. Podání, kterým žalobce navrhuje „změnu v označení žalovaného“, není změnou žaloby (§ 95 o. s. ř.); usnesení, jímž soud rozhodne, že takovou „změnu žaloby“ připouští, proto nemá povahu usnesení ve smyslu § 202 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

II. Usnesení, kterým soud bere na vědomí doplnění vadné žaloby (v označení účastníka řízení) je usnesením o vedení řízení, proti kterému není odvolání přípustné [§ 202 odst. 2 písm. a) o. s. ř.]. (2 Cdon 823/97, SoJ 115/1999)

I. Odštěpný závod nemá způsobilost být účastníkem řízení. Z práv a povinností týkajících se odštěpného závodu je oprávněna nebo zavázána osoba, jejíž je odštěpný závod organizační složkou. Jde-li o věc týkající se odštěpného závodu, má způsobilost být účastníkem řízení jen tato osoba a nikoliv její odštěpný závod.

II. Také v řízení o výkon rozhodnutí platí, že právnická osoba, která má jako organizační složku odštěpný závod, se i ve věci, která se týká tohoto odštěpného závodu, označuje jako účastník řízení uvedením obchodního jména a sídla (§ 79 odst. 1, věta druhá o. s. ř.). Pro nedostatek podmínky řízení záležející v nedostatku způsobilosti být účastníkem řízení, soud řízení zastaví tehdy, je-li nepochybné, že jako účastník řízení byl označen jen odštěpný závod.

III. Okolnost, že označení povinného v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí je z hlediska jeho správnosti a úplnosti vadné, a že tato vada nebyla oprávněnou v průběhu řízení před soudy obou stupňů zhojena, by mohla vést toliko k závěru o existenci jiné vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí.

IV. Jestliže označení povinného v návrhu na nařízení exekuce podle údajů z obchodního rejstříku od počátku sloužilo jen k identifikaci odštěpného závodu a s označením obchodní společnosti se ani zčásti nekrylo (lišilo se obchodním jménem, sídlem i identifikačním číslem), a jestliže sama oprávněná v průběhu řízení uvedla, že podle jejího přesvědčení odštěpný závod právní subjektivitu má, pak je nepochybné, že jako účastník exekučního řízení byl označen pouze odštěpný závod. (NS 20 Cdo 2380/98, SoJ 39/2000)

O vadné podání ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř. jde i tehdy, došlo-li v označení žalovaného v žalobě k chybě v psaní nebo jiné zřejmé nesprávnosti nebo je-li údaj označující žalovaného v logickém rozporu s vylíčením rozhodujících skutečností nebo s údajem o tom, čeho se žalobce domáhá. O vadu žaloby však nejde, vychází-li žalobce při podání žaloby z předpokladu (právního názoru), že ten, koho označil jako žalovaného, je povinen jeho nárok uspokojit, a tento předpoklad byl nesprávný. (NS 21 Cdo 366/2002, SoJ 211/2002)

Není-li vadné označení účastníka řízení v žalobě do té míry odlišné od jeho správného (přesného) názvu či jména, aby mohlo dojít k záměně s jiným subjektem téhož nebo obdobného názvu (jména), nelze takového účastníka z hlediska procesního posuzovat jako osobu neexistující. V takovém případě

musí soud postupovat podle § 43 OSŘ. (NS 22 Cdo 2534/2000, C 1008/2002 – Soubor)

Absence identifikačního čísla v označení žalovaného je sice vadou žaloby ve smyslu § 79 odst. 1 OSŘ, nicméně jestliže ostatními žalobcem uvedenými údaji je osoba žalovaného dostatečně určitě označena, nemůže být taková vada důvodem pro odmítnutí žaloby podle § 43 odst. 2 OSŘ, neboť nebrání pokračování v řízení. (VS v Praze 7 Cmo 588/2001, SoRo 6/2003)

Označí-li žalobce žalovanou právnickou osobou nesprávně tak, že v jejím názvu uvede názvy dvou rozdílných právnických osob, přičemž by zjevně mělo jít o osobu jednu, jde o vadu žaloby, která měla být odstraněna postupem podle § 43 odst. 1 OSŘ. Bez odstranění této vady nelze v řízení pokračovat.

Neodstranění uvedené vady je procesním pochybením, které mělo za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. (NS 22 Cdo 1562/2003, C 2118/2004 – Soubor)

Je-li v žalobě jako žalovaná označena organizační složka státu, ačkoliv z obsahu žaloby je zřejmé, že tato směřuje proti státu a nikoliv proti jeho organizační složce, nemá podání (žaloba) náležitosti stanovené zákonem; povinností soudu je účastníka řízení vyzvat k odstranění této vady podání a poučit jej o následcích nevyhovění výzvě. (NS 22 Cdo 2611/2005, SoRo 4/2006)

Skutečnost, že jako účastník řízení není v žalobě označena Česká republika, ale pouze organizační složka státu bez právní subjektivity, která za ni jedná, je vadou žaloby, o jejíž odstranění je soud povinen se pokusit postupem podle § 43 OSŘ, pokud je z obsahu žaloby zřejmé, že předmětem sporu je nárok státu nebo nárok uplatněný proti státu. V takovém případě nelze zastavit řízení pro nedostatek způsobilosti označené organizační složky státu být účastníkem řízení. (NS 33 Odo 699/2004, PrRo 6/2006)

c) žalobní petit

Požadavek ustanovení § 79 odst. 1 věty druhé o. s. ř., aby ze žaloby bylo patrné, čeho se žalobce domáhá, neznámá, že by žalobce byl povinen učinit soudu návrh na znění výroku jeho rozsudku. Označí-li žalobce v žalobě přesně, určitě a srozumitelně povinnost, která má být žalovanému uložena rozhodnutím soudu [v případě žaloby podané podle § 80 písm. b) o. s. ř.], nebo způsob určení právního vztahu, práva nebo právní skutečnosti [požaduje-li ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. nebo podle zvláštních právních předpisů určení, zda tu právní vztah, právo nebo právní skutečnost je či není], soud nepostupuje v rozporu se zákonem, jestliže použitím jiných slov vyjádří ve výroku svého rozhodnutí stejná práva a povinnosti, kterých se žalobce domáhal. Pouze soud rozhoduje, jak bude formulován výrok jeho rozhodnutí; případným návrhem žalobce na znění výroku rozhodnutí přitom

není vázán. Při formulaci výroku rozhodnutí soud musí dbát, aby vyjadřoval (z obsahového hlediska) to, čeho se žalobce žalobou skutečně domáhal. (NS 21 Cdo 909/2003, SoJ 152/2003)

d) podpis podání

Jestliže bez konkrétního pověření advokátem, jemuž klient udělil plnou moc pro zastoupení, podepíše soudní žalobu advokátní koncipient a zastupuje též klienta jako účastníka v řízení před soudem, jde o nedostatek, který je třeba odstranit postupem podle § 43 o. s. ř. Pokud takto soud prvního stupně nepostupoval, jde o vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 212 odst. 2 o. s. ř.). Takové pochybení je důvodem ke zrušení rozsudku. (KS České Budějovice 6 Co 966/94, BA 1996, č. 6-7)

I. Podpisem ve smyslu § 42 odst. 4 o. s. ř. se rozumí vlastnoruční podpis účastníka řízení nebo jeho zástupce. Takový podpis nelze nahradit mechanickými prostředky (např. podpisovým razítkem).

II. Podpis je podstatnou náležitostí odvolání, jejíž nedostatek brání pokračování v řízení ve smyslu § 43 odst. 2 o. s. ř. (NS 20 Cdo 298/99, SoJ 16/2000)

Nedostatek podpisu lze zhojit i podepsaným doplněním odvolání, jestliže je souvislost s dřívějším nepodepsaným podáním nepochybná a jestliže se jím sleduje, aby vada původního podání byla odstraněna. (NS 20 Cdo 2409/2000, SoJ 84/2002)

e) náležitosti některých procesních úkonů

II. Občanský soudní řád nemá speciální ustanovení o obsahových a formálních náležitostech písemného zpětvzetí návrhu ve věci samé; i pro tento dispozitivní úkon tedy platí ustanovení § 42 odst. 4 o. s. ř. O zpětvzetí návrhu přitom půjde jen tehdy, jestliže nezanechává pochybnosti o svém obsahu a smyslu. (NS 2 Cdon 1646/96, SoJ 69/1997)

I. Námitkou podjatosti soudce se rozumí podání, ve kterém účastník vedle obecných náležitostí ve smyslu § 42 odst. 4 o. s. ř. uvede, proti kterému soudci námitka směřuje, v čem je spatřován důvod pochybnosti o jeho nepodjatosti, popřípadě kdy se o tomto důvodu dozvěděl, a jakými důkazy jej může prokázat. (NS 2 Cdon 828/96, SoJ 33/2000)

I. Přihláška věřitelovy pohledávky do konkursu je podání, které má charakter žaloby a které v rozsahu, ve kterém nestanoví jinak zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, musí obsahovat i náležitosti předepsané ustanovením § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř. (NS 32 Cdo 906/98, SoJ 93/2001)

Popření pohledávky přihlášené do konkursu je procesní úkonem, pro nějž přiměřeně platí ustanovení § 42 odst. 4 o. s. ř. (R 76/2002)

Judikatura k § 43

a) vadnost podání

Údaj o tom, čeho se navrhovatel domáhá (žalobní petit), je nesrozumitelný nebo neurčitý, jestliže vymezení práv a jim odpovídajících povinností v něm obsažené bylo provedeno tak, že nelze dovodit, o jaká práva a povinnosti vůbec jde, a je zřejmé, že převzetí takového petitu do výroku soudního rozhodnutí by mělo za následek jeho materiální nevykonatelnost. Podání je neurčité také tehdy, jestliže sice obsahuje přesné a úplné údaje, avšak je mezi nimi zjevný logický rozpor (např. nevychází-li žalobní petit z vylíčených rozhodujících skutečností, ale z jiných, v podání neuvedených okolností, a nelze proto dovodit, na základě čeho má být o žalobním petitu rozhodnuto). (NS 30 Cdo 1465/2004, C 3104/2005 – Soubor)

b) lhůta k odstranění vad

Jestliže soud prvního stupně nerozhodl o žádosti žalobce o prodloužení lhůty k opravě či doplnění žaloby a žalobu pro vady odmítl, může odvolací soud usnesení o odmítnutí žaloby potvrdit jen v případě, že sám shledal žádost o prodloužení lhůty neoprávněnou, nebo že dospěl k závěru, že jí soud prvního stupně fakticky (tj. oddálením vyvození zákonem předpokládaných důsledků o požadovanou lhůtu) vyhověl. Potvrdil-li odvolací soud usnesení o odmítnutí žaloby, aniž se žádostí o prodloužení lhůty z těchto hledisek zabýval, zatížil řízení vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. (NS 20 Cdo 1308/2006, C 4428/2007 – Soubor)

Marné uplynutí lhůty určené soudem účastníku řízení k odstranění vad jeho nesprávného nebo neúplného podání nezpůsobuje nemožnost vytknuté vady podání odstranit později, dokud soud z jejich neodstranění nevyvodí zákonem předvídané následky. (NS 22 Cdo 255/2001, C 279/2001 – Soubor)

c) obsah výzvy

Výzva k odstranění vad podání musí obsahovat též údaje o tom, v čem je podání nesprávné či neúplné, a poučení, jak má být opraveno nebo doplněno. (NS 20 Cdo 719/2000, C 963/2002 – Soubor)

Požadavkům konkrétního a srozumitelného poučení o nedostacích podání neodpovídá poučení, v němž se vyskytují úzce odborné právní termíny, soudní žargon nebo zkratky, které nejsou obecně známé ("specifikovat nárok", "P. M." apod.). (MS Praha 16 Co 167/2001, SoJ 50/2002)

Výzva k odstranění vad podání musí obsahovat údaje o tom, v čem je podání nesprávné nebo neúplné, poučení, jak je třeba opravu nebo doplnění

provést, a poučení o tom, že podání bude odmítnuto, jestliže podání nebude včas opraveno nebo doplněno; výzvu činí soud formou usnesení.

Odmítnutí žaloby pro její vady ve smyslu § 43 odst. 2 OSŘ nelze spojovat s vadou, na kterou soud neupozornil nebo ve vztahu ke které nepodal konkrétní poučení o způsobu jejího odstranění. (NS 29 Odo 186/2002, C 1917/2004 – Soubor)

Obsahem výzvy na odstranění vad podání nemůže být pouhý demonstrativní výčet skutečností, o které je nutno žalobu doplnit.

Z poučení o tom, jaké jsou následky neodstranění vad podání, musí být bez dalšího též zřejmé to, zda soud usnesením podání odmítne nebo zda k němu nebude přihlížet. (NS 29 Odo 215/2003, C 2044/2004 – Soubor)

Výzva k opravě nebo doplnění žaloby nemůže být formulována toliko slovy zákona, ale musí vystihovat, co konkrétně v daném případě činí z žaloby nesprávné nebo neúplné podání. (NS 20 Cdo 1574/2005, C 3945/2007 – Soubor)

d) odstraňování vad podání

Soud, jemuž bylo opravené podání znovu předloženo, je nejen oprávněn, nýbrž dokonce povinen toto podání vrátit opět k opravě, zjistí-li teprve nyní, že jak původní, tak i opravené podání trpí ještě jinou formální vadou, jejíž nápravu dosud nenařídil. Z tohoto závěru však plyne logicky další závěr, že soud, jenž vraceje podání k opravě neoznačil přesně a jasně, kterou formální vadu nutno opravit, dodatečně zjistí, že strana jeho pokynu neporozuměla, že však se jím přesně řídila a nesledovala tedy zřejmě šikanostní úmysl, je povinen přikročit k nápravě skutečné formální vady opětovným vrácením podání a pokusit se novým, jasným označením formální vady o její odstranění. (NS R II 95/43, Vážný. 18515/1943)

Hmotněprávní i procesněprávní účinky nesprávné nebo neúplné žaloby, jejíž vady byly dodatečně odstraněny, působí již od jejího podání. (NS 21 Cdo 1440/2001, C 1416/2003 – Soubor)

Změnou žaloby není podání, kterým žalobce (k výzvě soudu) odstraňuje vady žaloby; žalobu lze změnit za předpokladu, že tato žaloba sama je bez vad, bránících jejímu projednání. (NS 32 Odo 1171/2003, C 3153/2005 – Soubor)

e) odmítnutí podání

Je-li v návrhu na zahájení řízení vedle zaplacení ceny díla požadována také úhrada smluvní pokuty, jde o dva nároky se samostatným skutkovým základem. Pro neodstranění vad podání lze zastavit řízení (nyní odmítnout

žalobu) jen o tom ze samostatných nároků, jehož se vada, bránící dalšímu pokračování v řízení, týká. (R 5/1998)

O zastavení řízení podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. v pracovní věci v řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje senát. (R 53/1998)

Pro vady odvolání, na které soud odvolatele neupozornil nebo pro které mu nepodal konkrétní poučení o způsobu jejich odstranění, odvolací řízení zastavit nelze. (R 47/2000)

Pro neodstranění vad žaloby lze žalobu odmítnout jen ohledně toho ze samostatných nároků, jehož se týká vada, bránící dalšímu pokračování v řízení (§ 43 odst. 2 o. s. ř.) (NS 29 Odo 421/2002, SoJ 210/2002)

Jestliže je žalobce vyzván k doplnění a opravě podání a řádně poučen pouze ve vztahu k jednomu z více uplatněných nároků, nelze odmítnout celé podání i ve vztahu k dalším nárokům. (NS 25 Cdo 1301/2004, C 2913/2004 – Soubor)

Odmítá-li soud podání, kterým se zahajuje řízení, je žádoucí, aby toto podání bylo ve výroku blíže označeno, a to alespoň datem podání. Z rozhodnutí by také mělo být zřejmé, či podání soud odmítá. (NS 22 Cdo 2455/2006, SoRo 6/2007)

Odmítl-li soud žalobu pro neodstranění nedostatků žaloby, aniž rozhodl o žádosti žalobce o ustanovení zástupce, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. (NS 25 Cdo 63/2004, C 2319/2004 – Soubor)

f) doručování usnesení o odmítnutí podání

Jestliže soud zastaví řízení pro vadné označení žalovaného, je doručení rozhodnutí takovému “žalovanému” (nebo tomu, kdo podle soudu měl oním “žalovaným” správně být) pojmově vyloučeno. Právní moc usnesení o zastavení řízení pro nedostatečné označení žalovaného proto závisí výlučně na jeho doručení žalobci. (R 53/1998)

g) podání, k nimž se nepřihlíží

Má-li podání, kterým žalobce uplatnil změnu návrhu (§ 95 odst. 1 o. s. ř.), vady, které brání pokračování v řízení o změněném návrhu, pokusí se předseda senátu postupem podle ustanovení § 43 o. s. ř. o jejich odstranění. V případě, že tyto vady nebudou přes výzvu předsedy senátu odstraněny, má to za následek, že soud k takovému podání nepřihlíží (§ 43 odst. 2 o. s. ř.). (R 57/2003)

Judikatura k § 79

k odst. 1

Pre žalobu, ktorou sa podľa obč. zák. domáha vlastník, príp. držiteľ vydania vecí, je základným predpokladom, aby žalobca preukázal, že je vlastníkom, resp. oprávneným držiteľom vecí, o ktoré v konaní ide. Jednotlivé veci musia byť v rozsudku popísané tak, aby ich bolo možno presne identifikovať a odlíšiť od iných vecí tohože druhu (porovnaj § 434 o. s. p.) Súd môže rozhodnúť, či už kladne alebo záporne, iba o návrhu účastníkov, nemôže však o svojej ujme tento návrh meniť alebo opravovať. Ak žalobca dal žalovanej možnosť, aby sa zbavila povinnosti, ktorá jej bola uložená rozsudkom, iným plnením, s ktorým by žalobca bol ochotný sa spokojiť miesto pôvodného plnenia a doložka tohoto obsahu je zahrnutá aj do výroku rozsudku, môže oprávnený viesť exekúciu len pre plnenie, ktoré bolo predmetom tohto konania; dlžník by sa však mohol sprostíť záväzku plnením predmetu, k prijatiu ktorého na miesto pôvodného plnenia prejavil oprávnený ochotu, do tej doby, pokiaľ nebolo pôvodné plnenie vymožené celé. V takom prípade sa súd obmedzí iba na zistenie, či je zmena v plnení záväzku daná do dispozície účastníka, ktorý ju navrhuje a či jej nebráni ustanovenie obč. zák.; neskúma však či je náhradné plnenie primerané. V prípade však, že by sa žalobca domáhal náhradného plnenia v peniazoch pre prípad, že by pôvodné plnenie in natura nebolo možné, je pravda povinnosťou súdov, aby skúmali nielen základ žalobného nároku, ale zaoberali sa i jeho výškou. To znamená, že by sa museli zaoberať i otázkou, či toto náhradné plnenie je primerané. (R 21/64)

Podmínkou pro rozhodnutí o nárocích ze směnek a šeků je řádný návrh na zahájení řízení podle ustanovení § 79 o. s. ř. Podmínky uvedené v § 175 odst. 1 o. s. ř., tj. předložení prvopisu směnky nebo šeku a případně dalších listin a návrh na vydání směnečného nebo šekového platebního rozkazu, nejsou náležitostmi návrhu, ale předpokladem pro rozhodnutí ve věci formou směnečného nebo šekového platebního rozkazu. (R 53/95)

Je-li v návrhu na zahájení řízení vedle zaplacení ceny díla požadována také úhrada smluvní pokuty, jde o dva nároky se samostatným skutkovým základem. Pro neodstranění vad podání lze zastavit řízení jen o tom ze samostatných nároků, jehož se vada, bránící dalšímu pokračování v řízení, týká. (R 5/1998)

Žaloba o vydání části pozemku je přesná a určitá nejen tehdy, jestliže je část pozemku je označena připojeném geometrickém plánu, ale také tehdy, jestliže je indentifikována jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, jaké části pozemku se žaloba týká. Část pozemku - dříve samostatná pozemková parcela, později sloučená s jinými pozemky - je náležitě identifikována také uvedením údajů z evidence v pozemkové knize. (R 26/1998)

Právo na vydání věci (§ 126 obč. zák.) se - jde-li o nemovitost - realizuje v soudním řízení, ve kterém není uplatňován nárok podle zvláštního („restitučního“) předpisu, žalobou o vyklizení nemovitosti. (R 49/2000)

Obsahuje-li žaloba určitá, byť z hlediska své projednatelnosti nedostatečná, skutková tvrzení, pak výzva formulovaná jen tak, aby žalobce doplnil žalobu tím, že uvede skutková tvrzení, o která opírá svůj nárok, není řádnou výzvou ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř.; neobsahuje totiž řádné poučení žalobce o tom, v čem spočívá vadnost stávajících (v žalobě obsažených) tvrzení. (R 1/2004)

Má-li žalobce za to, že věc se týká dvou odštěpných závodů, které jsou organizační složkou téže právnické osoby, a vyjádří-li tento svůj názor v žalobě tím, že za více žalovaných označí tutéž právnickou osobu, přičemž jednotlivé žalované rozliší podle toho, jak k označení téže právnické osoby připojí údaje o jejích odštěpných závodech, je z obsahu žaloby nepochybné, že byla podána pouze proti této právnické osobě a že údaje o odštěpných závodech pouze vyjadřují jeho názor, že spor se týká obou těchto organizačních složek právnické osoby. (R 12/2004)

Žaloba není v části týkající se úroků z prodlení neúplná, neurčitá nebo nesrozumitelná, je-li z ní patrné, že se žalobce domáhá práva (nároku) na úroky z prodlení, za jaké období mu mají být úroky z prodlení přisouzeny a zda mu mají být úroky z prodlení požadované podle prováděcího předpisu přisouzeny v plné výši nebo jen zčásti, a zda jde - je-li předmětem řízení obchodní závazkový vztah - o úroky sjednané mezi účastníky nebo určené prováděcím předpisem vydaným na základě zmocnění obsaženého v ustanovení § 517 odst.2, části věty za středníkem obč. zák. (R 39/2006)

I když novely občanského soudního řádu z doby po listopadu 1989 svým obsahem i smyslem daly průchod zásadě odpovědnosti účastníka řízení za ochranu jeho práv ("každý nechť si střeží svá práva"), neznamena to ještě, že obecné soudy jsou pro tuto zásadu již zcela vyvázané ze své povinnosti poskytnout účastníkům řízení účinnou součinnost tam, kde je toho - z procesního hlediska - k ochraně práva nezbytně zapotřebí, a to tak a v takovém rozsahu, aby ústavní zásady plynoucí především z Listiny základních práv a svobod byly v řízení před ním respektovány. Nejen výlučně petit sám, přesněji řečeno, jen přesné vyčíslení nároku v penězích v něm, je pro vymezení řízení rozhodující; vymezuje kritérii jsou též takové skutečnosti, jimiž se postihne skutek, na jehož základě je nárok uplatňován (skutkový děj), přičemž jedinou (a nezbytnou) podmínkou je, aby popis skutku byl v návrhu (žalobě) natolik individualizován, že je vyloučena jeho záměna se skutkem jiným. Rozhodujícími skutečnostmi (§ 79 odst. 1 a. 2 o. s. ř.), které jsou spoluurčujícími kritérii pro vymezení předmětu řízení (po skutkové stránce) jsou též takové údaje, které jsou nezbytné pro úvahu o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Pro vymezení předmětu řízení (tj. pro závěr, čeho se návrhovač domáhá a na základě jakých rozhodujících skutečností) je

rozhodující nejen samotné návrhové žádání jako takové, ale posouzení návrhu jako celku. (III. ÚS 80/96)

I. Vada žaloby může mít původ i v tom, že žalobce v rozporu s požadavky § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o.s.ř. identifikuje žalovanou právnickou osobu zástupně, pomocí jejího organizačního článku (orgánu). II. Předpokladem závěru o nesprávném označení právnické osoby je, že organizační článek (orgán) nezaměnitelně identifikuje konkrétní právnickou osobu, jejíž určení přiměřeně /byť i nepřímo/ vyplývá z ostatních částí žaloby, zejména z vylíčení rozhodujících skutkových okolností. O nesprávné označení tak půjde především tehdy, jestliže údaj o organizačním článku (orgánu) právnické osoby naopak coby samotného žalovaného zakládá v žalobě logický a věcný rozpor právě mezi takto provedeným určením žalovaného a ostatními v žalobě uvedenými skutečnostmi, a v důsledku toho vystává pochybnost o tom, kdo je žalován. (SoJ 48/97)

Jestliže pronajímatel nedal nájemci písemnou výpověď z nájmu bytu dříve, může ji pojmout do žaloby; tím výpověď neztrácí povahu jednostranného hmotněprávního úkonu, jehož adresátem je nájemce a nelze ji proto zaměňovat s vylíčením rozhodujících skutečností v žalobě (§ 79 odst. 1 o.s.ř.), nebo se zjištěními učiněnými až v průběhu dokazování z výpovědi účastníků řízení. (SoJ 55/97)

Žalobní návrh (tzv. petit), aby soud přivolil k výpovědi z nájmu bytu, je procesněprávním úkonem adresovaným soudu, a bez dalšího v sobě neobsahuje výpověď z nájmu, byť by zahrnoval odůvodnění výpovědi a výpovědní lhůtu odpovídající zákonu. (SoJ 57/97)

Rozhodujícími skutečnostmi ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 o.s.ř. se rozumí údaje nutné k tomu, aby bylo jasné o čem a na jakém podkladu má soud rozhodnout; žalobce proto musí v žalobě uvést takové skutečnosti, jimiž vylíčí skutek, na jehož základě uplatňuje svůj nárok, a to v rozsahu, který umožní jeho jednoznačnou individualizaci. (SoJ 4/98)

Skutek se v tzv. sporném řízení odvíjí především od žaloby, k jejímž nutným obsahovým náležitostem patří vylíčení rozhodujících skutečností (srov. § 79 odst. 1 o. s. ř.), tedy údajů nezbytných k tomu, aby bylo jasné o čem má soud rozhodnout. Nestačí tu pouhé všeobecné označení právního důvodu, o nějž žalobce svůj nárok opírá (např. "z kupní smlouvy", "ze smlouvy o dílo", apod.), nýbrž je třeba, aby byly všechny skutkové okolnosti jednotlivě, tak jak jdou za sebou a jak se jedna od druhé odvíjejí, vylíčeny, sice stručně, přesto však úplně. Z jejich souhrnu musí vyplynout, o jaký právní poměr žalobce svůj nárok opírá (právní důvod žaloby), není však třeba, aby žalobce sám tento právní důvod v žalobě výslovně uváděl. Aby bylo lze ze skutkového děje žaloby odvodit též její důvod, musí vylíčené skutkové okolnosti závěr, který z nich žalobce v žalobě vyvozuje, podle hmotného práva alespoň připouštět. (SoJ 119/98)

Vlastník pozemku, na kterém je umístěna stavba, jejímž vlastníkem je někdo jiný, se může (nejde-li o neoprávněnou stavbu ve smyslu § 135c obč. zák.) domáhat ochrany svého vlastnického práva podle § 126 odst. 1 obč. zák. žalobou na odstranění stavby, nikoliv žalobou na vyklizení pozemku. O tom soud s ohledem na ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí žalobce poučí. (SoJ 123/99)

I. Rozhodujícími skutečnostmi se ve smyslu ustanovení § 79 odst.1 věty druhé o.s.ř. rozumí údaje, které jsou zcela nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Neuvede-li žalobce v žalobě všechna potřebná tvrzení, významná podle hmotného práva, nejde o vadu žaloby, která by bránila pokračování v řízení (§ 43 odst.2 o.s.ř.), jestliže v ní vylíčil alespoň takové rozhodující skutečnosti, kterými byl vymezen předmět řízení po skutkové stránce. II. Neoznačí-li žalobce v žalobě důkazy, nejde o vadu žaloby, která by bránila pokračování v řízení (§ 43 odst.2 o.s.ř.). III. Nejde o vadu žaloby ve smyslu ustanovení § 43 o.s.ř., nepřipojí-li žalobce k žalobě listinné důkazy, jichž se v žalobě dovolává. IV. Pro vady, které brání pokračování v řízení, soud může žalobu odmítnout, jen jestliže žalobce byl o tomto následku přesně a určitě poučen. (SoJ 209/2002)

I. Stát se podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2001 uvádí v žalobě jako účastník řízení označením státu ("Česká republika") a příslušné organizační složky, která za stát před soudem vystupuje. II. Organizační složka státu nemá způsobilost být účastníkem řízení. O vadné podání ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř. jde i tehdy, došlo-li v označení žalovaného v žalobě k chybě v psaní nebo jiné zřejmé nesprávnosti nebo je-li údaj označující žalovaného v logickém rozporu s vylíčením rozhodujících skutečností nebo s údajem o tom, čeho se žalobce domáhá. O vadu žaloby však nejde, vychází-li žalobce při podání žaloby z předpokladu (právního názoru), že ten, koho označil jako žalovaného, je povinen jeho nárok uspokojit, a tento předpoklad byl nesprávný. (SoJ 211/2002)

I. Ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. vymezuje obsahové, a nikoli formální náležitosti žaloby. Tyto náležitosti je třeba v žalobě uvést takovým způsobem, aby z jejího obsahu jednoznačně vyplývaly, popřípadě aby je bylo možné bez jakýchkoliv pochybností z textu žaloby dovodit. Nezáleží však na tom, v jakém pořadí nebo uspořádání jsou v žalobě uvedeny. II. Pro neodstranění vad žaloby lze žalobu odmítnout jen ohledně toho ze samostatných nároků, jehož se týká vada, bránící dalšímu pokračování v řízení (§ 43 odst. 2 o. s. ř.). (SoJ 210/2002)

Lze-li přesnou specifikaci věcí, za něž žalobce požaduje náhradu škody, jednoznačně dovodit z obsahu trestního spisu, na nějž žalobce v žalobě odkazuje (např. ze znaleckého posudku, jehož se dovolává), pak nejde o takový nedostatek žaloby, který by bránil pokračování v řízení. (SoJ 135/2003)

Pokud žalobce označí žalovanou právnickou osobu nesprávně tak, že v jejím názvu uvede názvy dvou rozdílných právnických osob, přičemž by zjevně mělo jít o osobu jednu, jde o vadu žaloby, která by měla být odstraněna postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. Bez odstranění této vady nelze v řízení pokračovat. (NS 2 Cdon 1384/96)

Vycházel-li žalobce při podání žaloby ve formulaci žalobního petitu z nesprávného (chybného) právního názoru, nejde o nesprávné ani o neúplné podání (§ 43 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2000); nápravu lze v tomto případě zjednat pouze pomocí změny žaloby (§ 95 o. s. ř.). (NS 21 Cdo 2369/2000)

k odst. 3:

Jestliže nejde o řízení věcně osvobozené od soudního poplatku doručí soud návrh na zahájení řízení ostatním účastníkům řízení (ustanovení § 79 odst. 3 o. s. ř.) až po zaplacení soudního poplatku navrhovatelem, který není osvobozen od soudních poplatků (ať již osobně podle ustanovení § 10 zákona o soudních poplatcích nebo na žádost podle ustanovení § 138 o. s. ř.). Jestliže soud zastaví řízení pro nezaplacení soudního poplatku splatného podáním návrhu na zahájení řízení, doručí usnesení o zastavení řízení pouze navrhovateli. (R 2/89)

Judikatura k § 95

k odst. 1

Jestliže žalobce při prvním jednání, které ve věci proběhlo, požadoval, aby mu žalovaná částka byla přiznána jako samostatný nárok a nikoliv jako původně uplatněné příslušenství pohledávky, šlo o změnu žaloby (§ 95 o. s. ř.), která vylučovala vydání rozsudku pro zmeškání (§ 153b o. s. ř.). (R 39/03)

Má-li podání, kterým žalobce uplatnil změnu návrhu (§ 95 odst. 1 o. s. ř.), vady, které brání pokračování v řízení o změněném návrhu, pokusí se předseda senátu postupem podle ustanovení § 43 o. s. ř. o jejich odstranění. V případě, že tyto vady nebudou přes výzvu předsedy senátu odstraněny, má to za následek, že soud k takovému podání nepřihlíží (§ 43 odst. 2 o. s. ř.). (R 57/03)

Změna v označení měny v žalobním návrhu na peněžité plnění je změnou návrhu na zahájení řízení, ke které je třeba souhlasu soudu. (NS 30 Cdo 1787/2001 C 877 - Soubor)

Za změnu návrhu na zahájení řízení je v odvolacím řízení třeba považovat i rozšíření již uplatněného nároku na náhradu mzdy v podaném odvolání na další období. (NS 21 Cdo 1117/2002 C 1755 – Soubor)

k odst. 2

Súd nepripustí zmenu návrhu podľa § 95 ods. 2 o. s. p. iba vtedy, ak v čase zmeny návrhu na začatie konania už bolo vykonané dokazovanie, ktoré by nemohlo byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. (R 45/96 Zb. stan.)

Judikatura k § 96

Při rozhodování o připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví v době, kdy od zániku tohoto spoluvlastnictví uplynula doba delší tří let, je povinností soudu poučit účastníky řízení o významu a důsledcích ustanovení § 149 odst. 4 obč. zák., aby bylo zřejmé, že oba bezpodíloví spoluvlastníci jsou srozuměni s důsledky, které ohledně jejich zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů nastanou.

(R 11/92)

Zastavit řízení ve věcech obchodního rejstříku z důvodu zpětvzetí návrhu na zahájení řízení (§ 96, 208 a § 222 odst. 2 o. s. ř.) je možné, jen jestliže z jiných procesních ustanovení nevyplývá povinnost soudu v tomto řízení pokračovat. Takovým jiným procesním ustanovením je ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. (ve spojení s ustanoveními § 81 odst. 1 a 3 o. s. ř., § 27 odst. 2, § 28 odst. 5 a § 32 obch. zák.), které ukládá rejstříkovému soudu povinnost zahájit řízení i bez návrhu, má-li být dosažena shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a stavem skutečným. (R 57/98)

Za vážný důvod nesouhlasu žalovaného se zpětvzetím žaloby na vyklizení bytu nelze považovat okolnost, že souběžně s tímto občanskoprávním řízením probíhá trestní řízení proti žalovanému pro trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru. (NS 28 Cdo 162/2002, C 1463 – Soubor)

Nebylo-li v žalobě tvrzené právo společného nájmu družstevního bytu manžely vypořádáno, má žalovaný vážný důvod pro nesouhlas se zpětvzetím žaloby na zrušení tohoto práva. (NS 26 Cdo 682/2003, C 2055 – Soubor)

Dovolací soud může úvahu nalézacího soudu o tom, co jsou „vážné důvody“ pro nesouhlas se zpětvzetím návrhu na zahájení řízení zpochybnit jen v případě, je-li zjevně nepřiměřená. (NS 22 Cdo 646/2005 C 3401- Soubor)

Vo veci, v ktorej žaloba smeruje proti viacerým žalovaným, žalobca môže vziať späť žalobu aj len voči jednému z nich. Nesúhlas toho žalovaného, vo vzťahu ku ktorému k späťvzatiu žaloby nedošlo, s týmto čiastočným späťvzatím žaloby je právne neúčinný. (NS Obdo V 42/2002)

Judikatura k § 97

k odst. 1

Námietka vznesená v rámci obrany proti uplatneným nárokom z rozviazania pracovného pomeru okamžitým zrušením nenahradzuje žalobu o neplatnosť rozviazania pracovného pomeru. (R 40/69)

Vypořádání podílového spoluvlastnictví lze provést jako vypořádání v širším slova smyslu, a to na základě návrhu účastníka (§ 79 odst. 1 o. s. ř.) nebo vzájemného návrhu (§ 97 odst. 1, § 98 o. s. ř.). O návrhu (vzájemném návrhu) požadujícím zaplacení určité částky z důvodu širšího vypořádání je však vždy třeba rozhodnout samostatným výrokem rozsudku, nikoli jen v rámci náhrady za spoluvlastnický podíl. (R 46/91)

Jestliže odpůrce protinávřhem uplatní k započtení pohledávku, která je nižší než žalovaná částka, nejde o vzájemný návrh, ale takový projev posoudí soud jako obranu proti návrhu. Z povahy tohoto návrhu vyplývá, že musí být projednán v rámci téhož řízení a nelze jej vyloučit k samostatnému projednání. O vzájemný návrh by šlo jedině v tom případě, kdyby odpůrce požadoval, aby mu bylo přisouzeno více, než uplatnil navrhovatel, a to jen v části, kterou by požadoval více. (R 50/96)

Pokud se žalovaný domáhá vzájemným návrhem (§ 97 o. s. ř.) vyklizení žalobkyně s tím, že právo společného nájmu zaniklo rozvodem manželství účastníků (§ 705 odst. 2 věta první obč. zák.), má rozhodnutí soudu o obou návrzích společný základ v posouzení vzniku práva společného nájmu bytu a společného členství ve stavebním bytovém družstvu. Proto o žádném z těchto návrhů soud nemůže rozhodnout odděleně. (VS Praha 2 Cdo 75/94, PrRo 4/95)

k odst. 2

Navrhne-li žalovaný v řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví jiný způsob vypořádání než žalobce, nejde o vzájemný návrh, nýbrž o součást jeho procesní obrany; takovýto návrh nelze vyloučit k samostatnému řízení. To platí i v případě, že žalovaný takto navrhuje rozdělení budovy na jednotky. Vyloučil-li soud přesto takový návrh žalovaného k samostatnému řízení, nezabývá ho to povinností zabývat se navrhovaným způsobem vypořádání v původním řízení. (NS 22 Cdo 1962/2002, C 1809 – Soubor)

k odst. 3

Věcné projednání vzájemného návrhu podaného v odvolacím řízení není přípustné. (R 76/68)

Judikatura k § 98

Je-li proti pohledávce žalobce uplatněna k započtení pohledávka žalovaného ve stejné výši, jaká je již předmětem jiného soudního řízení, jde o obranu proti žalobě, a nelze proto aplikovat ustanovení občanského soudního řádu, týkající se překážky litispendence. (R 78/04)

Judikatura k § 99

k odst. 1

Jestliže lze věcné břemeno zřídit smlouvou (§ 135c odst. 1, 2 obč. zák.), lze je zřídit také soudním smírem, a to i kdyby je soud nebyl oprávněn zřídit rozhodnutím ve věci samé. (R 16/87)

Povahou věci je vyloučeno uzavřít soudní smír v řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. (NS 29 Odo 1079/2003)

Je-li spor o dědické právo dle § 175k odst. 2 o. s. ř. mezi účastníky, jejichž dědické tituly se navzájem vylučují (např. pro spor o úplnou neplatnost závěti mezi dědici ze zákona ve 3. skupině na jedné straně a universálním dědicem ze závěti na druhé straně), nelze případný smír o sporné otázce dědického práva spojovat s dohodou o vypořádání dědictví, podle které by měli dědictví nabýt dědicové obou sporných stran. (MS Praha 24 Co 58/1996, AdN 4/96)

k odst. 2

Nelze ztotožňovat soudní smír schválený v řízení nalézacím a smír dosažený v řízení smírčím (§ 67 a násl. o. s. ř.); to platí i pro oblast soudních poplatků. (III. ÚS 144/97)

Ve sporech o vlastnické právo k nemovitostem, zejména k pozemkům, je důležité také zjištění potřebných podkladů z hlediska evidence nemovitostí, a to i tehdy, jestliže řízení končí soudním smírem; při posuzování, zda je uzavřený smír v souladu s právními předpisy, přihlíží totiž soud i k zásadám zákonné úpravy evidence nemovitostí. (R 49/69)

k odst. 3

Dohoda podle § 26 odst. 2 zákona o rodině nemá povahu soudního smíru; nelze se proto domáhat zrušení rozhodnutí o schválení této dohody podle § 99 odst. 3 o. s. ř. (R 3/66)

Aktívnu legitimačiu na podanie návrhu na zrušenie uznesenia o schválení zmiaru má len účastník zmiaru, teda ten účastník pôvodného konania, ktorý sám zmiar uzavrel a ktorému jeho neplatnosťou bola spôsobená ujma na právach, prípadne jeho právny nástupca. (R 111/03 Zb. stan.)

Judikatura k § 153a

k odst. 1

Rozsudek pro uznání je institutem formální povahy, který podstatně redukuje možnost uplatnění procesních práv žalovaného, a jeho použití je proto vázáno na řádné a prokazatelné naplnění podmínek uvedených v § 153a o. s. ř. Mezi tyto podmínky náleží především existence nezpochybnitelného projevu vůle, spočívajícího v uznání nároku žalobce žalovaným. Pokud jsou o existenci takového projevu vůle důvodně pochybnosti a obecný soud přesto rozsudek pro uznání vydá, jde o postup, který je v rozporu s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). (III. ÚS 454/04)

Namítá-li žalovaný proti žalobnímu návrhu, že jím uplatňovaný nárok zanikl započtením, nejsou splněny zákonné předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a o. s. ř. (R 6/96)

Uzavření a schválení soudního smíru v průběhu odvolacího řízení nebrání skutečnost, že soud prvního stupně ve věci rozhodl (v souladu se zákonem) rozsudkem pro uznání podle ustanovení § 153a o. s. ř. (R 21/06)

Uzná-li žalovaný v průběhu soudního řízení nárok, který je proti němu žalobou uplatňován (§ 153a o. s. ř.), nesmí soud žalobu zamítnout proto, že žalobce neunesl důkazní břemeno. (VS v Praze 12 Cmo 508/96, SoJ 7/99)

Při vydání rozsudku pro uznání (§ 153a o. s. ř.) soud nepřihlíží k výsledkům provedeního dokazování. (NS 20 Cdo 1053/2000, SoJ 100/02)

Nedostatek vlastnoručního podpisu na protokolu o jednání obsahujícím uznání nároku znamená nesplnění předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání. (KS v Plzni 24 Co 86/96)

Částečný rozsudek pro uznání lze ve smyslu § 153a odst. 1, věty druhé, o. s. ř. vydat, jen navrhne-li to žalobce. (NS 20 Cdo 2479/98)

V řízení k žalobě na obnovu řízení proti rozsudku pro uznání nelze provádět dokazování k prokázání důvodnosti uznaného nároku. (NS 33 Odo 294/2004)

k odst. 2

Soud se při zkoumání předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání musí zabývat i tím, zda vydání rozsudku není vyloučeno nejen povahou věci, ale ani rozporem s kogentními právními předpisy. (NS 2 Cdon 994/97, SoJ 103/98)

O žalobě na přivolení k výpovědi z nájmu bytu nelze rozhodnout rozsudkem pro uznání. (KS Plzeň 15 Co 733/99, SoJ 137/00)

Uznání nároku žalovaným, který není ve věci pasivně legitimován, se přičí právním předpisům, a proto na základě něj nelze rozhodnout rozsudkem pro uznání. (KS v Ostravě 16 Co 53/97)

O nároku na vyklizení bytu lze rozhodnout rozsudkem pro uznání. (NS 26 Cdo 390/2003)

k odst. 3

Byla-li za řízení stanovena účastníku lhůta, v níž má provést stanovený procesní úkon, a spojuje-li zákon s jeho zmeškáním určité, zřetelně formulované právní následky, nemůže být v rozporu s právem na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) postup soudu, kterým s těmito následky spojuje procesní opatření, jež zákon předjímá.

Jestliže se soudy důsledně pohybovaly v zákonném rámci a respektovaly zákonem stanovené podmínky výzvy podle § 114b o. s. ř., nelze mít vydání rozsudku pro uznání (ve smyslu § 114b odst. 5, § 153a odst. 3 o. s. ř.) za výraz „přepjatého formalismu“ ani za rozporné s pravidly spravedlivého procesu.

Marné uplynutí lhůty stanovené v usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. znamená založení procesního stavu, že žalovaný žalobou uplatněný nárok uznal, a to bez ohledu na to, zda je též uznává „ve skutečnosti“; jestliže účinky fikce nastaly, pak na jejich důsledcích ve smyslu existence základu pro vydání rozsudku pro uznání (§ 153a odst. 3 o. s. ř.) nemůže ničeho změnit ani okolnost, že později žalovaný uplatněnému nároku oponoval, resp. „vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu“. Není ani významné, jestliže se tak stalo podáním učiněným předtím, než soud rozhodl rozsudkem pro uznání. (III. ÚS 91/06)

Jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu podle § 114b odst. 1 o. s. ř. ve stanovené lhůtě nevyjádřil ani v této lhůtě nesdělil soudu, jaký vážný důvod mu ve vyjádření brání, nemohl se soud při vydání rozsudku pro uznání (§ 153a odst. 3 o. s. ř.) zabývat později vznesenou námitkou započtení. (R 32/04)

Je-li žaloba zjevně bezdůvodná, neodůvodňuje povaha věci ani okolnosti případu, aby žalovaný byl vyzván k vyjádření podle ustanovení § 114b o. s. ř.; o takové žalobě nelze rozhodnout rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. (R 41/04)

Má-li se za řízení ve smyslu ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. za to, že žalovaný nárok uplatněný proti němu žalobou uznal, soud rozhodne podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř. rozsudkem pro uznání, i když se žalovaný ještě před vydáním rozsudku pro uznání ve věci písemně vyjádřil tak, že nárok žalobce zcela neuznává, a i když ve svém opožděném vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji procesní obranu.

Jestliže žalovaný podal vyjádření ve věci až po uplynutí lhůty určené v usnesení o výzvě k vyjádření vydaném podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř., nenastane fikce uznání nároku uplatněného proti žalovanému v žalobě jen tehdy, jestliže žalovaný prokáže, že mu v podání vyjádření bránil vážný důvod, a současně, jestliže takový vážný důvod alespoň sdělil soudu ve lhůtě stanovené pro podání vyjádření nebo jestliže šlo o tak vážný důvod, který mu zabránil v tom, aby soudu byl jen sdělil, že u něj tento vážný důvod nastal (§ 114b odst. 5 o. s. ř.). (R 21/06)

Soud nemůže o věci samé rozhodnout rozsudkem pro uznání vydaným podle ustanovení § 114b odst. 5 a § 153a odst. 3 o. s. ř., jestliže pro nedostatek podmínky řízení musí být řízení zastaveno nebo jestliže žaloba trpí vadami, které brání pokračování v řízení. (NS 21 Cdo 968/2003, SoJ 153/03)

Řízení o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky v konkursu (§ 23, § 24 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů) je ve smyslu ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř. sporem vyvolaným konkursem; v tomto řízení proto nelze postupovat podle § 114b o. s. ř. (VS Praha 13 Cmo 56/2003, SoJ 16/04)

Vyjádření žalovaného k výzvě podle § 114b OSŘ, které obsahuje vylíčení skutečností žalovaným považovaných za rozhodné ve věci, nezpůsobuje vznik fikce uznání nároku, byť se jedná o obranu právně nevýznamnou nebo nedostačující. (KS Hradec Králové 19 Co 95/2002, SoRo 2/04)

Uplatnil-li žalobce v žalobě více práv (nároků) se samostatným skutkovým základem a soud je projednává (aniž by postupoval podle ustanovení § 112 odst. 2 o. s. ř.) ve společném řízení, nastává (může nastat) fikce uznání ve smyslu ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. vůči každému z těchto práv (nároků) samostatně a také samostatně vůči nim soud posuzuje i předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř. (NS 21 Cdo 2165/2004)

Vážný důvod, který žalovanému zabránil, aby se ve věci písemně vyjádřil včas (ve lhůtě stanovené soudem), má ve smyslu ustanovení § 114b odst. 5 a § 153a odst. 3 o. s. ř. význam jen tehdy, jestliže žalovaný takový vážný důvod sdělil soudu ve lhůtě stanovené pro podání vyjádření nebo jestliže u něj šlo o tak vážný důvod, který mu neumožnil, aby soudu byl jen sdělil, že u něj nastal vážný důvod, který mu brání podat písemné vyjádření včas. (NS 21 Cdo 2433/2004)